

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ СОТЫ
МЕН
АНГОЛА РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ СОТЫ
АРАСЫНДАҒЫ
ӨЗАРА ТҮСІНІСТІК ТУРАЛЫ
МЕМОРАНДУМ

Бұдан әрі **«Тараптар»** деп аталатын Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты мен Ангола Республикасының Конституциялық Соты

мемлекет егемендігі қағидаттарын негізге ала отырып және Конституция үстемдігін және оның тікелей қолданылуын қамтамасыз ету, адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын қорғау саласындағы өз жауапкершілігін сезіне отырып,

өз қызметі саласындағы екіжақты ынтымақтастық бағдарламаларын кеңейтуге, біліммен және тәжірибемен бөлісуге ұмтыла отырып,

екіжақты қатынастарды одан әрі нығайту шарты ретінде ынтымақтастық маңыздылығын тани отырып,

осы Меморандум алдағы уақытта кәсіби ынтымақтастық үшін негіз болатынын назарға ала отырып,

өз елдерінің қолданыстағы заңдары мен қағидаларына сәйкес

төмендегілер туралы уағдаласты:

1-бап

Меморандум мақсаты

Осы Меморандумның мақсаты Тараптар арасындағы ынтымақтастықты тереңдету негіздерін қамтамасыз ету болып табылады.

2-бап

Ынтымақтастық салалары мен нысандары

Тараптар арасындағы ынтымақтастықтың негізгі салалары мен нысандары төмендегілер болып табылады:

1. екі елдің конституциялық бақылау жүйелері мен мекемелерінің функциялары туралы нормативтік-құқықтық ақпарат алмасу;
2. Тараптардың кез келгені өткізетін конференцияларға, семинарларға және басқа оқыту іс-шараларына қатысу;
3. Тараптардың функциялары мен өкілеттіктеріне қатысты бірлескен ғылыми-практикалық конференциялар, симпозиумдар, семинарлар өткізу, білім беру, зерттеу және оқыту бағдарламаларын іске асыру;
4. конституциялық бақылау тәжірибесімен және актілерімен алмасу;
5. конституциялық бақылау практикасын зерделеу мақсатында Тараптар делегацияларының өзара іс-сапарлары.
6. Тараптар ынтымақтастықтың басқа да салалары мен нысандарын қосымша келісе алады.

3-бап

Меморандумды орындау тетігі

1. Осы Меморандум шеңберінде Тараптар бір-бірімен тікелей өзара іс-қимыл жасайды.

2. Тараптар аппаратының бір немесе бірнеше қызметкерін хат-хабар жүргізуге және осы Меморандумды орындау үшін қажетті жұмысты жүзеге асыруға жауапты адам ретінде тағайындай алады.

3. Осы Меморандумға сәйкес құжаттар алмасу ағылшын тілінде жүзеге асырылатын болады.

4-бап

Құқықтық мәртебе

Осы Меморандум халықаралық құқық нормаларына сәйкес міндетті заңдық күші бар халықаралық шарт немесе келісім ретінде қарастырылмайды.

5-бап

Шығыстар

Егер нақты жағдайда өзгеше келісілмесе, Тараптар осы Меморандумға негізделген өз шығыстарын өздері көтереді.

6-бап

Даулар мен келіспеушіліктерді реттеу тәртібі

Осы Меморандумды түсіндіруге және қолдануға байланысты кез келген даулар мен келіспеушіліктер Тараптардың өзара консультациялар мен келіссөздер жүргізуі арқылы шешіледі.

7-бап

Өзгерістер мен толықтырулар енгізу тәртібі

Меморандумға өзгерістер мен толықтырулар жекелеген хаттамамен ресімделеді және Меморандумның ажырамас бөлігі болып табылады.

8-бап

Күшіне енуі

Осы Меморандум Тарап өкілдері оған қол қойған күннен бастап күшіне енеді және 5 (бес) жыл бойы қолданылады. Меморандумның қолданылу мерзімі Тараптардың келісуімен келесі 5 (бес) жылға ұзартылуы мүмкін.

2023 жылғы 7 қыркүйекте Астана қаласында әрқайсысы қазақ, португал және ағылшын тілдерінде екі төлнұсқада қол қойылды. Келіспеушіліктер туындаған жағдайда, ағылшын тіліндегі мәтіннің күші басым болады.

**Қазақстан Республикасы
Конституциялық Сотының
атынан**

**Эльвира Азимова
Төраға**

**Ангола Республикасының
Конституциялық Сотының
атынан**

**Лауринда Кардосо
Төраға**

MEMORANDO DE ENTENDIMENTO
ENTRE
O TRIBUNAL CONSTITUCIONAL DA REPÚBLICA DO CAZAQUISTÃO
E
O TRIBUNAL CONSTITUCIONAL DA REPÚBLICA DE ANGOLA

O Tribunal Constitucional da República do Cazaquistão e o Tribunal Constitucional da República de Angola, adiante designados «**Partes**»,

tendo em atenção o princípio da soberania do Estado e assumindo a responsabilidade no domínio da garantia de aplicação directa da Constituição e da protecção dos direitos humanos e dos cidadãos,

pretendendo estender o programa de cooperação bilateral no domínio da justiça constitucional, com o objectivo de partilhar conhecimentos e experiências,

reconhecendo a importância da cooperação como meio de reforçar as relações bilaterais,

considerando que o presente memorando proporcionará um quadro adequado para a futura cooperação profissional,

em conformidade com as leis e regulamentos vigentes em seus respectivos países,

alcançaram o seguinte entendimento:

Artigo 1.º

Objectivos do Memorando

O objectivo deste memorando é o de proporcionar um quadro adequado para o aprofundamento da cooperação entre as Partes.

Artigo 2.º

Domínios e formas de cooperação

Os principais domínios de cooperação entre as partes serão os seguintes:

1. intercâmbio mútuo de informações normativas e jurídicas sobre o sistema de controlo de constitucionalidade e as funções das instituições dos dois países;
2. participação em conferências, seminários e outras actividades de formação a realizar pelas Partes;
3. realização conjunta de conferências, simpósios, seminários científicos e práticos, programas educativos, de investigação e de formação relacionados com as competências e atribuições das Partes;
4. intercâmbio de experiências e partilha de instrumentos de controlo de constitucionalidade;
5. visitas oficiais mútuas das delegações das Partes destinadas a estudar a prática do controlo da constitucionalidade;
6. Poderão ser acordados quaisquer outros domínios e formas de cooperação.

Artigo 3.º

Mecanismo de execução

1. No âmbito do presente Memorando, as partes comunicarão directamente entre si.
2. As Partes podem designar um ou mais membros do seu pessoal como ponto de contacto responsável pela troca de correspondência e pelos procedimentos necessários à aplicação do presente Memorando.
3. A troca de correspondência resultante do presente Memorando será realizada em *inglês*.

Artigo 4.º

Estatuto jurídico

O presente memorando não deve ser interpretado como tratado ou acordo internacional, com força jurídica obrigatória de acordo com as normas de direito internacional.

Artigo 5.º

Despesas

As Partes suportarão autonomamente as despesas resultantes da aplicação do presente Memorando, salvo acordo em contrário para um caso concreto.

Artigo 6.º

Resolução de diferendos

Quaisquer divergências decorrentes da interpretação e aplicação do presente Memorando serão resolvidas amigavelmente através de consultas e negociações entre as Partes.

Artigo 7.º

Alterações

O presente memorando pode ser alterado em qualquer momento, mediante acordos escritos, que farão parte integrante do presente Memorando.

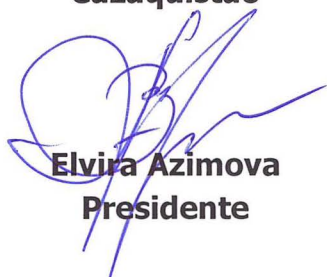
Artigo 8.º

Entrada em vigor

O presente Memorando entrará em vigor na data da sua assinatura e vigorará por um período de 5 (cinco) anos, podendo ser prorrogado por igual período, mediante acordo das Partes.

Assinado em ___ em ___ em duas cópias autênticas, cada uma em cazaque, português e inglês. Em caso de discrepância entre os textos do presente memorando, prevalecerá o texto em inglês.

**Em representação do Tribunal
Constitucional da República do
Cazaquistão**

**Elvira Azimova
Presidente**

**Em representação do Tribunal
Constitucional da República de
Angola**

**Laurinda Cardoso
Presidente**

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
BETWEEN
THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
AND
THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE REPUBLIC OF ANGOLA**

The Constitutional Court of the Republic of Kazakhstan and the Constitutional Court of the Republic of Angola, hereinafter referred to as «**the Parties**»,

based on the principle of state sovereignty and realizing the responsibility in the field of ensuring the direct action of the Constitution and human and citizen rights protection,

desiring to extend bilateral cooperation programs related to the working fields, to share knowledge and experiences,

recognizing the importance of cooperation to further strengthening bilateral relations,

considering that the present Memorandum will provide an adequate framework for future professional cooperation,

pursuant to the prevailing Laws and regulations in their respective countries,

have reached the following understanding:

Article 1

Objectives of the Memorandum

The objective of this Memorandum is to provide the framework for deepening the cooperation between the Parties.

Article 2

Areas and forms of Co-operation

The main areas of cooperation between the parties are as follows:

1. mutual exchange of normative and legal information on constitutional control system and the functions of institutions;
2. participation in conferences, seminars and other training activities to be held by any of the Parties;
3. development of joint scientific-practical conferences, symposiums, seminars, realization of educative, researches and training programs related to the functions and duties of the Parties;
4. exchange of experience in constitutional control acts;
5. mutual official visits of the delegations of the Parties aimed at studying the practice of the constitutional control;
6. Any other areas and forms of cooperation can be agreed by the Parties.

Article 3

Implementing Mechanism

1. Within the framework of this Memorandum, the Parties shall communicate with each other directly;
2. The Parties may designate one or more members of their staff as a contact point responsible for carrying out correspondence and making the necessary preparations for the implementation of this Memorandum;
3. The exchange of the documents according to this Memorandum will be accomplished in *English*.

Article 4

Legal status

This Memorandum is not to be interpreted as the international treaty or agreement, bearing obligatory legal force in accordance with international law norms.

Article 5

Expenses

The Parties shall, on their own, bear the cooperation expenses based on this Memorandum, unless otherwise agreed in a particular case.

Article 6

Settlement of Differences

Any differences arising from the interpretation and application of this Memorandum shall be settled amicably through consultation and negotiations by Parties.

Article 7

Amendments

This Memorandum may be amended at any time by written agreement, which will form an integral part of this Memorandum.

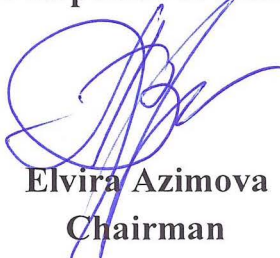
Article 8

Entry into Force

This Memorandum shall come into effect from the date of the signature by the representatives of Parties and shall remain in force for a period of 5 (five) years, which may be extended for another period of 5 (five) years, upon mutual consent and agreement of the Parties.

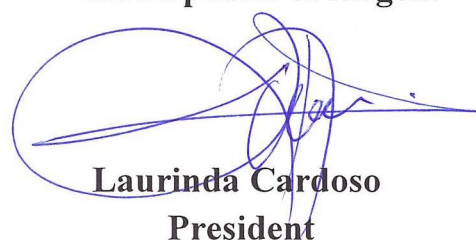
Signed in Astana city on 7th of September in two authentic copies, each in Kazakh, Portuguese and English languages. In case of discrepancy between the texts of this Memorandum, the Parties will refer to the text in English.

**On behalf of the Constitutional Court
of the Republic of Kazakhstan**

**Elvira Azimova
Chairman**

**On behalf of the Constitutional Court of
the Republic of Angola**

**Laurinda Cardoso
President**